

Opgave 2 Alter ego

8 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg van Schechtmans karakteriseringsvraag met het voorbeeld van de verhouding tussen Clark en Superman: het antwoord op de vraag naar de karakteriserende kenmerken/het zelfnarratief is anders als het verhaal vanuit Superman of vanuit Clark wordt verteld.

voorbeeld van een goed antwoord:

Volgens Schechtman is de karakteriseringsvraag de vraag naar de set kenmerken die een persoon maken tot wie hij of zij is. In het geval van Superman verandert die identiteit als het verhaal vanuit het karakter van Superman of juist vanuit dat van Clark verteld wordt. Is die identiteit vooral Superman, of vooral Clark?

9 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een weergave van Parfits criterium voor persoonlijke identiteit: als er door de tijd overlappende ketens van sterke psychologische verbondenheid zijn, kunnen we spreken van identiteit.

voorbeeld van een goed antwoord:

Volgens Parfit kun je van identiteit spreken als er sprake is van een vorm van psychologische continuïteit. Dat kan door bijvoorbeeld herinneringen of passies, karaktereigenschappen, overtuigingen, verlangens en intenties.

10 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met de verhouding tussen Clark en Superman dat de vraag naar persoonlijke identiteit volgens Parfit een lege vraag kan zijn, omdat er geen onderliggende identiteit is waarover we zo'n vraag zinvol kunnen beantwoorden.

voorbeeld van een goed antwoord:

Fans discussiëren al jaren over de kwestie of Superman het alter ego is van Clark of andersom. Maar wat nu de ware identiteit van Clark/Superman is, is volgens Parfit een lege vraag omdat er geen onderliggende persoonlijke identiteit bestaat op basis waarvan die vraag kan worden beantwoord. We kunnen alleen zeggen dat hij soms Clark en soms Superman is en wellicht soms tijdens een transformatie – zoals in het plaatje – een beetje van allebei. Maar wie hij 'werkelijk' is, wie nu eigenlijk het alter ego van wie is, die vraag kan niet worden beantwoord.

Vraag	Antwoord	Scores

11 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van de invloed van Rousseau op het moderne authenticiteitsideaal: ‘het herstellen van het authentieke morele contact met jezelf’ / het idee van zelfbeschikkende vrijheid 1
- een weergave van de invloed van Herder op het moderne authenticiteitsideaal: ‘trouw zijn aan jezelf’ / eigen manier van mens-zijn 1
- een uitleg dat de invloed van Rousseau herkenbaar is in hoe Clark op een moderne manier authentiek is: Clark laat zien dat hij zich niet door zijn amour propre (ijdelheid/jaloezie) laat leiden 1
- een uitleg dat de invloed van Herder herkenbaar is in hoe Clark op een moderne manier authentiek is: Clark is op zijn eigen unieke manier mens omdat hij verlangt dat Lois h m ziet staan, zonder dat hij onthult dat Clark en Superman dezelfde persoon zijn 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Taylor is het herstellen van het authentieke morele contact met jezelf de invloed van Rousseau op het moderne ideaal van authenticiteit. Rousseau noemt het intieme besef dat je je eigen vrije keuzes kunt maken het ‘sentiment d’existence’ 1
- Volgens Taylor is trouw zijn aan jezelf de invloed van Herder op het moderne ideaal van authenticiteit. Elke persoon heeft een eigen maat 1
- Volgens Taylor is het moderne ideaal van authenticiteit gebaseerd op individualisme en zelf nadenken. Door zelf na te denken kun je volgens Rousseau je eigenbelang en trots overwinnen en moreel volwassen worden. Dit herken ik in Clarks worsteling met zijn trots en jaloezie en zijn gevoel voor verantwoordelijkheid voor anderen. Clark erkent dat het niet alleen om hem gaat en dat hij echte keuzes moet maken. Deze nadruk op verantwoordelijkheid is typisch voor moderne authenticiteit 1
- Om authentiek te zijn is het volgens Taylor belangrijk om contact met jezelf te houden, met je eigen innerlijke natuur. Iedereen is namelijk op een unieke manier mens. Er is zoiets als mijn manier van mens-zijn. Dit is volgens Taylor een invloed van Herder. Dit herken ik bij Superman als hij verlangt dat Lois niet alleen Superman maar ook Clark ziet staan. En dat hij er tegelijkertijd aan vasthoudt niet te onthullen dat Superman en Clark dezelfde persoon zijn 1

Opmerking

Aan een uitleg dat de invloed van Rousseau en de invloed van Herder herkenbaar is in het voorbeeld van Clark en Superman kan ook een scorepunt worden toegekend als daarin Rousseaus opvatting over ‘het herstellen van het authentieke morele contact met onszelf’ en Herders idee van ‘trouw zijn aan jezelf’ juist wordt toegepast.

Vraag	Antwoord	Scores
12	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	• een uitleg dat impliciete oordelen een bedreiging vormen voor de deliberatietheorie: als onbewuste voorkeuren je denkproces sturen, kan je niet op je rationele oordeel vertrouwen	1
	• een uitleg met de deliberatietheorie dat het alter ego van Bruce een voorbeeld is van zelfregulatie: met het alter ego Batman schermt Bruce zijn oordeelsvermogen af van zijn wraakgevoelens en kan hij weer op zijn oordeel vertrouwen	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	• Als je van jezelf snapt dat je niet helemaal rationeel over sommige dingen kunt nadenken omdat je bepaald wordt door je onderbewustzijn en je impliciete oordelen, dan kun je niet zomaar op je oordeel vertrouwen. Want misschien is het niet je redelijke denkvermogen, maar onderbewuste woede of frustratie die aan de touwtjes trekt	1
	• Bruce weet dat hij beschadigd is door zijn jeugdtrauma en dat hij wraakgevoelens heeft. Om tegemoet te komen aan zijn verlangen naar rechtvaardigheid, en om ervoor te zorgen dat hij geen wraakzuchtige bruut wordt, is het alter ego Batman een manier om zichzelf te reguleren. Hij kan daarmee weer vertrouwen op zijn oordeelsvermogen, omdat Bruce als Batman zijn impliciete oordelen of wraakgevoelens mentaal wel de baas is, want Batman heeft nu eenmaal strakke leefregels waaraan hij zich kan vasthouden	1
13	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat een argument met tekst 4 voor de stelling dat Germanotta met het onderdrukken van haar gevoelens:	
	• in de praktijk wel van zichzelf vervreemdt: als ze als Jo meer zichzelf is, dan kan ze als Lady Gaga dus niet helemaal zichzelf zijn	1
	• volgens Arpaly niet noodzakelijk van zichzelf vervreemdt: Germanotta's gevoelens laten niet noodzakelijk zien wie zij werkelijk is	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	• Je kunt beargumenteren dat Germanotta als Lady Gaga niet helemaal zichzelf is, omdat zij haar gevoelens onderdrukt. Dat lijkt ook te passen bij Germanotta's uitspraak dat ze als Jo "meer dan ooit" zichzelf was omdat ze zich als Jo meer dan als Lady Gaga over haar vrouwelijke gevoelens durft te uiten. Dat houdt in dat haar alter ego een beetje in haar rol gevangen wordt gehouden. Dat is zelfvervreemding	1
	• Volgens Arpaly laten onderdrukte gevoelens niet altijd zien wie je werkelijk bent. Je zou Jo kunnen vergelijken met een tijdelijke dronkenschap. Germanotta kiest ervoor om als Jo er van alles uit te flappen wat ze als Lady Gaga nooit zou doen, maar dat betekent volgens Arpaly nog niet noodzakelijk dat dit ongeremde, gearticuleerde zelf dan het ware zelf van Germanotta is, ook al zegt ze dit zelf wel	1

Vraag	Antwoord	Scores

14 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met tekst 4 en de uitspraak van Germanotta dat er tussen Lady Gaga en Jo geen idem-identiteit bestaat: de eigenschappen van hun identiteiten zijn anders en ze bestaan apart van elkaar 1
- een uitleg met tekst 4 en de uitspraak van Germanotta dat er tussen Lady Gaga en Jo wel ipse-identiteit kan bestaan: de persoonlijkheden Lady Gaga en Jo (en Germanotta) verhouden zich onderling tot elkaar bij de vraag over wie ze zijn 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Idem-identiteit gaat over de continuïteit van wat hetzelfde blijft door de tijd heen. Maar omdat Jo Calderone en Lady Gaga helemaal apart van elkaar bestaan, zoals Germanotta zegt, en door de tijd heen helemaal niet hetzelfde blijven, en ze verschillende karaktereigenschappen hebben, kunnen ze ook niet idem-identiek zijn 1
- Ipse-identiteit gaat over wie er door de tijd heen op welke manier bestaat, over het zelf dat zich door de tijd heen verhoudt tot zichzelf. Germanotta, Jo Calderone en Lada Gaga zijn wie ze zijn door soms Germanotta, soms Jo Calderone én soms Lady Gaga te zijn. Deze identiteit bestaat immers uit de verhouding tussen meerdere persoonlijkheden, zoals Germanotta zegt, die iemand maken wie hij is. Jo Calderone's identiteit is daarbij medebepaald door die van Lady Gaga en wat Germanotta daarvan vindt, en dat geldt zo voor elke persoonlijkheid in dit voorbeeld. Dat is ipse-identiteit 1

15 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een voorbeeld van een vraag over de alter ego's van Germannotta vanuit een epistemologische benadering: een vraag over de zelfkennis van de alter ego's.

voorbeeld van een goed antwoord:

“Wat betekent het voor mij om een vrouw te zijn wanneer ik vanwege mijn alter ego ook ervaar hoe het is om als man behandeld te worden?” is een epistemologische vraag, omdat de vraag gaat over kennis, in dit geval van mijn interne belevingswereld.

16 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een voorbeeld van een vraag over de alter ego's van Germannotta vanuit een ethische benadering: een vraag over (de relatie tussen) de morele verantwoordelijkheden van de alter ego's.

voorbeeld van een goed antwoord:

“Ben ik als Lady Gaga ook verantwoordelijk voor de uitspraken die Jo Calderone over mijn liefdesleven heeft gedaan?” is een ethische vraag omdat die gaat over morele verantwoordelijkheid.